e temsil

Fiyatı : 10 Kş

İÇİNDEKİLER

Sayı : 20 - 4
Cilt : II

Yazı İşlerine Bakan
SALİM SÜHA GÖKSAN

Mayıs - 940

A K S U

GİRESUN VE ÇEVRESİ HALKEVLERİNİN DERGİSİ

Konuşma :

NİSAN VE MUCİZELERİ

Yazan : Salim Süha Göksan

Nisan ayı baharın en sevimli çocuğudur. Bahar ki: ruhların cenderelerden kurtulup ufuklara, enginlere uçması, hayatın renklenmesi, hareketlenmesi, suların ses ve şiir halini alması, tabiatın avizelenmesi, hulâsa, dünyanın ışık, renk ve füsun şehrayini yaratması demektir.

İşte; yine bahar geldi ve biz; yine böyle bir dekorla baharın güzel Nisanına kavuştuk... Nisan ayı bu... Küre milyonlarca defa olduğu gibi tekrar baharın yıl dönümünü yapıyor... Fakat bizim Nisanımız, bizim baharımız yalnız kuş sesi, gül goncesi ve kelebek kanadının yaldızından ibaret değildir... Bizim tarihimizin Nisanı yalnız tabiatin şehrayini olmakla kalmıyor... Onda dünyanın bütün güzelliklerini gölgede bıraktıran bir tılsım, bir kudret bulduğumuz için biz gönüllerimizi kendisine vermiş ve kaptırmışızdır...

Bir zamanlar baharın ne renginden ne rayihasından, ne de esrarlı ve büyülü güzelliğinden haberdar bile değildik. Yurdun bütün varlığına siyah ve kalın bir felâket çömelmişti... Millet acı ve yas dolu bir bahtın karanlığına gönlünü sarmış ağlayordu.

1919 yılına kadar bizim baharlarımız böyle zalim ve zehirli bir rüzgâr gibi ruhumuzun üzerinden deli deli esüp geçti... Fakat bundan yirmi yıl önce " İNÖNÜ „ adlı ovamızda bahtımızın kara renginin, kızıl bir çiçek engini halini aldığını gördük. Orada Nisan öyle haşmetli, öyle parlak bir bahar olarak doğdu ki; ağlayan gözler tarihî bir ışık çağlayanı gibi parladı. Yas dolu kalpler, bir enerji menbağı gibi fış-

kırdı... O gündenberidir başkaları için sadece bahar olan Nisan ayı bizim için kutsiyet dolu, kahramanlık ve yiğitlik dolu bir kurtuluşun yıl dönümü uğuru oldu ...

Bize Nisan, bahardan önce " İNÖNÜ „ nü hatırlatıyor ... O İnönü ki; yığın yığın saldıran düşman saflarının parıl parıl yanan Türk süngüsü önünde eridiğini gördü ... O İnönü ki ; bu gün başımızda taşıdığımız bir kahramanın adına sembol oldu ...

İşte onun için Nisanın ilk günü bizim hem baharımız, hem bayramımızdır ...

Yalnız bu kadar mı ya ? Anadoluyu Osmanlı saltanatına karşı şahlandıran bir gün var ki : dünya tarihinin ibresini bile bir yıldırım hıziyle çevirdi. İşte o da 20 yıl önce yine Nisanın son haftasının ilk günlerinden biriydi... Göklerin maviliklerinden gözlerine renk ve enginlik alan kahraman adam, bütün dünyaya : " Türk milleti her şeye hakimdir ve her şeye hakim olacaktır „ diye haykırmamış mıydı? hepimiz, bütün kanımız ve imanımızla onun dehasına sarılup yiğit ve yıkılmaz bir kudret olmamışmiydik ?... İşte büyük ve ebedi Atatürkün yarattığı gün ; 23 Nisan bu ... Onu 20 yıl sonra tekrar coşa coşa yaşıyoruz...

Bir ayın içinde öyle iki muhteşem gün ki biri eski bir tarihi yıkılırken, digeri yeni bir tarihin abidesi yükselirken seyretti ...

Bir Nisan ve 23 Nisan ... dünyada bundan daha iç açıcı, gönül uçurucu hangi mevsim hangi ay ve hangi gün vardır ? ..

İşte bunun için Nisan bize mucizeler yaratan, bize tarih yaratan ayın adıdır ...

İşte bunun için çiçeği, kelebeği, kuşları, binbir ışıklı gündüzü ve gecesi ile baharın yosmalığından ziyade biz millî nisanın bu mucizeli günlerine vurgunuz ...

Salim Süha Göksan

Aile hayatının güçlüklerini kolaylaştıran, gürültüler ve fırtınalar ortasında KUŞ sesi zevkiyle sinirleri yatıştıran Çocuktur.

İSMET İNÖNÜ

1 Nisan 1921 in Eşiğinde

1 Nisan 1940 İnönü ihtifali münasebetiyle genç şair Behçet Kemal Çağların Ankara Halkevinde bizzat okuduğu ve halkın çok alkışladığı güzel şiirini aşağıya derç ediyoruz :

Demiri çelik yapan ateşleri nur yapan ;
Atilâyı Atilâ, Timuru Timur yapan . .
Ve Tuna Boylarında yıllarca Tunalaşan
Türk Milleti, bahtsızdı.. Büyük millet perişan !
Arslan, yılmış, çekilmiş ve sinmiş artık ine . .
Türk'ün büyük talii zorla dönmüş tersine .
Düşüşler, kaybedişler, artık arka arkaya ;
Geriledi gitgide Tuna'dan Sakarya'ya ;
Kayboldu safha safha, kaybetti saha saha . .
Ve nihayet ininin önünde kalktı şaha . .
Haklı olmak haksızı yere sermek şevki bu !
Tek başına dünyaya kafa tutmak zevki bu;
Sanki bunu görmeye küsmüş, mahsus, tabii . .
Değil sade düşmanı, yendi " makûs talii „ ;.
Dedi, gafil dünyaya: " Yok mu Türk'ten haberin?„..
" Üç şehitler tepesi „ yeriymiş bu zaferin;
Bu yurt öyle tepeden, şehitten yana dolu:
17 Milyon gazi tepesi Anadolu !
Ey bize o baharın emsalsiz yadigârı,
Ey istiklâl! İstiklâl! baharların baharı!
Sen örselenme diye boğuştuk düşmanla biz;
Suladık köklerini göz yaşiyle, kanla biz.
Yok artık yaprağına, bir an bile dökülüş;
Çeçeğindir her Türk'ün yüzündeki ker gülüş.
Mesuduz gölgende biz, sensin bütün varımız;
İstersen köklerini sular damarlarımız !
Azmine iman, şuur, bilgi kata kata Türk
Kayalaştı : 17 milyon birden Atatürk.
Her baş, ya bu değişmez hakikati bilecek!
Ya bu taşa çarpıla çarpıla ezilecek!
Ey düşman! varsan eğer ve aklın yoksa dene. .
Cılız akan suları tutarlar değirmene :
Çarhı döndüren ırgat olmak denizden uzak. .

Mevsim Konuşmaları :

Herkes Çiçek Yetiştirmelidir.

Yazan: Rasim Ekmen
Ziraat Teknikeri

Çiçek bir güzellik sembolüdür, ondan daha sempatik ve orijinal bir şey tasavvur edilemez. Ne yazık ki çiçeğe lâzım gelen değeri vermiyoruz. Bu değer onu sevmediğimizden değil, onu yetiştirmek için emek sarfetmediğimizdendir. Yoksa kopmuş bir çiçeği soluncaya kadar sevmekte kusur etmiyoruz. Nasıl sevmiyelim ki, o duruşile, rengile, nefis kokusile en hüzünlü kalplere bir ferahlık veriyor, en neşeli yüzlerin hislerine tercüman oluyor.

Çiçek bütün dünyada o kadar yayılmışdır ki, onun kiymetini bilenler tabii yaradılış şeklinden daha güzel ve daha süslü bir hale getirinceye kadar uğraşmış ve muvaffak olmuşlardır. Şimdi o cinsleri islah edilmiş şekillerile başka bir varlık ve zinet haline gelmiştir.

Aile içerisinde çiçekle uğraşmayı kendisine büyük bir zevk edinmeyi bilenler için eğlenceli bir meşgale tasavvur edilemez. Hele bu eğlence sinleri kemâle ermiş ve çalışma devresini bitirip istirahata çekilmiş ihtiyarlar için bir mecburiyettir. Kendi emek ve elimizle ektiğimiz, yetiştirdiğimiz bir çiçeğin tahmin ettiğimizden daha güzel çiçek açması, onu başka yerden temin edeceğimizden daha çok bir zevk duyarız.

Bir ev ne kadar modern yapılırsa yapılsın, arzu edildiği kadar eşyalarla biçim ve şekil verilsin, bu şekiller arasında çiçek bulunmazsa o evin tezyinatı yarım kalmış demektir. Nitekim sade ağaçlarla doldurulmuş bir bahçenin de güzelliği zevksizdir. Bahçe için en büyük zevk te çiçektir.

Çiçek yetiştirmek için bahçem yoktur diyeceklere vereceğimiz cevap " Katiyen böyle şey kabul etmiyoruz „ demek olacaktır. Çünkü çiçek yalnız bahçe işi değil aynı zamanda saksı işidir. Bu gün çiçeği hakkile benimseyen memleketlerde bahçelerden ziyade evlerin Balkonlarında, salon ve merdiven başlarında, pencere kenarlarında hatta duvar yüzlerinde renk renk çiçekler, bol mikyasta bulunmakta ve mensup olduğu yuvayı süslemektedir.

Bahçeli evlerin hususiyetleri ise daha başka bir varlıktır. Böyle bir evin genel durum itibarile görünüşünü bezeğilendirmek.. Onu yeşillikler, çeşit çeşit çiçeklerle ve bilhassa dış duvarlarını güzelleştirmek, süslemek çok kabildir. Şöyleki evin ön cephe dıvarlarına çıtalardan muntazam kafesler yapılır ve bunların üzerine yerli veya Amerikan sarmaşık gülleri sardırılırsa gayet enfes bir manzara arzeder. Aynı şekilde evin diğer cephe duvarlarına da Yasemin, Hanımeli, Salkım, Anpelopsis ile süslemek te pek hoş oluyor. Bunlara bazı şekiller de verilebilir.

Yeşil Gireson'umuz denildiği kadar hakikaten güzel ve yeşildir. Bir çok çiçeklerin vatanı ve menşei olan şarkî Karadeniz sahilleri ve dolayısiyle Gireson'un civar tepelerinin tabiaten; gerek Avrupada ve gerekse diğer bazı memleketlerde, İstanbul'da, Anraka'da ve İzmirde bilhassa değer verdikleri, güçlükle yetiştirebildikleri ve pek pahalıya sattıkları bazı çiçek ve süs ağaçlarile bezenmiştir. Siklamen (Buhuru meryem), yerli halkımızca ağu denilen Rodendronlar pek çoktur.

Burada çiçek yetiştirmek kolaydır. Müsait şerait ve hava bunu mümkün kılmaktadır. Zakkum, Kına, palmiyelerin çoğu, Sitrüsler (Limon, portakal, Turunç, Ağaç kavunu, Kız memesi, Mandarin), Manolya, Siklâmen, Lavruz seraszüs gibi çiçek ve süs ağaçları başka yerlerde güçlükle veya açıkta hiç yetişemediği halde burada kolaylıkla yetişmektedir.

Bu kadar müsait şerait ve ahval karşısında çiçeğin duyğu ve zevki daha fazla arttırılması estetik bakımından pek faydalı olacağı tabiidir. Bunun için dirki Gireson'da herkes kolaylıkla çi-

Hayat sahası olmak, yem olmak bizden uzak!
Gerçi susadığımız yok asla kana bizim
Emniyet sahamızın bir ucu Tuna bizim. . .
Nüfustan, araziden, şundan bundan ne çıkar:
Boğazlarda dünyanın en çetin milleti var!
Bize gelen her ateş, sele düşen kor demek;
Dünya bilir dilersek harp bize spor demek!
Hâlâ bizde dünyayı altüst eden o hız var. .
Savaştan korkumuz yok, barışa aşkımız var...
Garp tekniği, garp zevki, kısaca: Garp cephesi;
Ve şef, aynı kumandan; geliyor zafer sesi. .
Doğruluğun, iyliğin, barışın sağ kolu Türk ;
İnönü günlerinin hamlesiyle dolu Türk !

FOLKLOR

— II —

Yazan :

Osman Turgut Pamirli

Bundan önceki yazımızda : " Folklor „ ün analiz suretile türkce karşılığını göstermiş ve kısa bir tarihçesini yapmıştık.

Bu defa da Halkevlerine bağlı (Entellektüel) genç elâmanların Folklor sahasında ki faaliyet metotlarını izaha çalışacağız.

Evvela metot nedir? bu soruya cevap olabilecek mahiyette bir tarif yapmağı faydalı buluyoruz. Metot : Maddî, Manevi her türlü güç ve gayretin sarf edilişinde, davranışları gayeye vardırmak için takip edilecek en kısa ve faydalı bir yoldur. Tasavvur halinde bulunan her türlü işler, tatbik sahasına geçmeden evvel, takip edeceği yol hakkında zekâ ve mantığın sıkı bir kontrolüne tabî tutulur. Yani enerjilerin muvaffakiyet hesabına kestirme bir organiz hali düşünülür. Bu da bize yirminci asır tekniğine analık yapan metot ve plânlı çalışmanın kıymet ve ehemmiyetini göstermiş olur. Plân: Metodun icap ettirdiği zamanın, riyazi bir hesapla iş bölümlerine ayrılmasıdır. Bu keyfiyet ise zamanın ölçülü bir tasarrufudurki, iki baştan çalışma intizamını, randuman muvaffakiyetini ortaya koyacağından mühimdir.

Her işte aranılan metodik çalışma, plânlı gayret Folklor faaliyetlerinde fazlasile istenir. Bu kayitlerden uzak, derbeder bir zamanın savruk kımıldanışları hiç bir işte, hiç bir suretle gaye ve maksada hizmet etmiş olamaz.

Binaenaleyh; Bu günkü ilimlerin bünyelerini meydana getiren - Realiteler - en çetin didinmeler de metotlu sâilerin haklı sonuçları olmuştur.

Son asırların dikkat ve alâkasını çekerek ilmî bir seviye kazanan Folklorü bu cepheden görmek zarureti ona verilecek emeğin metodik şartlara uygun faydalı şekillerde olmasını icap ettirmiştir.

* * *

Folklor çalışmalarında bu zamana kadar ileri sürülen fikirler; - " Tetkik ve müşahade „ usulünü kabul eder. Tetkik ve müşahede yolu: Bizzat yaşamak, ve hadisatla doğrudan doğruya ilgili bulunmak için halkta devamlı temaslardan doğar. Halkın muhayyelesinden doğarak kulaktan kulağa şifâhî bir surette yaşayagelen Folklor: Esas itibarile dillerde dolaşan şifahi bilgilerin heyeti mecmumasıdır. Yüz yılları dil ve kulak arasında rahatca aşa gelmişdir. Yazılısı olmadığından vesikalı vasıtalardan mahrumdur. Binaenaleyh ancak bu heyetin içinde, o cemiyetin bir ferdi gibi yaşamakla onlara sahip olunur.

Bunun için evvela " Folklorü „ sevmek halk bilgisine karşı ciddî bir alâka duymakla işe başlanmalı. Saniyen Folklor mevzuunun geniş kadrosu içinde iştigal sahasındaki çalışmaları belli bir gaye etrafında toplıya bilmelidir. -" Folklör"de kadro meselesi mühimdir. Bir başka yazımıza mevzuu yapacağız kadro bahsına burada fazlasile temas etmiyeceğiz „ - ciltler dolusu eserlere mevzu teşkil edecek kadar geniş, hemen bütün ilimlere mehazlik yapacak derecede derin olan kadro ancak teknik faaliyetler karşısında faydalı olabilir, Aksihalde açılıp yayılma gibi şaşırtıcı hallere sebebiyet veren gelişi güzel derlemelerin kati zararları görülür. Metotlu çalışmağa önem verilirse bu mahzurlardan sakınılmış olunur.

Bir kaç mühim noktaları işaretliyen bu küçük izahtan sonra usul mevzuuna girelim.

Bu günkü Folklorcuların faaliyetlerini hulâsa olarak şu suretle şamatize etmek mümkündür.

1 — Halktan öğrenmek istenenleri; önceden plânlaştırarak fırsat düştükce sormak suretile not şekli.

2 — Muhtelif zamanlara başka başka muhitlerden toplananları mukayeselerle tamamlıyıcı mahiyetde - araştırmalar.

3 — Hadise ile bizzat karşı karşıya gelerek görme objektif gayretlerle.

4 — Yaşlıları dinlemek suretile.

Bu dört şekilde yazılacak koşmalar, türküler, mesel , mani, darbı meseller, hatta mitolojik evsafta efsaneler de, çok defa bu özlü çalışmalarla elde edildiği görülmüştür.

Tecrübe edilerek iyiliği müdafaa edilen bu dört tarzdan başka daha bir çok derleme usulleri vardır. Ezcümle anket ve sair yollar gibi. Fakat yukarda aldığımız dört şekil derleme tarzı diğer derleme usullerinde görülen hata ve noksanlıklar gibi belli muvaffakiyetsizliklerden en fazla mâsun olan yollardır ki diğerlerini aratmaz. Her ne suretle çalışırlarsa çalışılsın bir Folklorcuda aranılacak ilk vasıf objektif olmaktır. Bir ilim adamı gibi her hadise ile karşı karşıya gelerek reel görüş sahibi bulunmaktır. Şübjektif görüşlerle zan ve tahminlerin girmiyeceği tek saha Folklordür. Elde edilen Folklor bilgilerini bitaraf bir müşahit ciddiyetile uslup, lisan ve hadiselerin ceryanında ki karektere asla dokunulmadan muhafaza edilmelidir. Bu türkünün aslı budur! Şu efsanenin esas ceryanı böyle olmalıdır!. Gibi kendiliğinden ilâvelere kalkışmak, âmiyane akıl hocalığı yapmak olurki asıl muvaffakiyetsizlikte buradadır. Kıymetli zamanların boş yere harcanmasına sebeb olan bu fena çalışmalar; netice itibarile hiç bir kâr temin etmez. Folklorcünün halkta yarı münevver zümreye ait olan bilgileri derin bir dikkat ve itina ile ayrılması lâzımdır. Melezleşmiş, halk bilgileri Folklor mesaisini şaşırtan tuzaklardır. Gerçi ne kadar melezleşirse, melezleşsin bunlarda Folklorun kadrosuna dahildir. Fakat meşguliyet sahası ayrılınca onları da tefrik etmek lüzumu hissedilir.

Halk bilgisile uğraşanların dikkat edecekleri en mühim noktalardan biride; içten dıştan her hususlarile samimi olmaları, muhitlerine itimat telkin etmeleridir. Köylüler arasında ürkeklik, çekingenlik gibi hislerin dogmasına mani olmak için: Önce kendi hareketlerini tanzim ederek onlarınkine uydurmaları gerekir.

— Biz Folklorcuyuz köylü dayı, at

çek yetiştirebilir. İklim ve toprağın durumu bulunmaz bir varlıktır.

Zevkini düşünen her hangi bir kimse gönlüne ferahlık vermek için mutlak çiçek yetiştirmelidir.

Bir ev için çocuk nasıl bir zevkse, çiçekte o derece bir zevk ve ihtiyaçtır.

Rasim Ekmen

Aksu

Durgun suda bazen yıkanır zümrüt üğümler, (*)
Bazen kerem'in duygularından da sıcak su.
Rüya gibi birden erisin gizli düğümler,
Sarsın gine hülyaları ağuşuna Aksu.

Vadiyi bütün tuttu bir an bağlama, utlar,
Gözlerde hayat şûlesi, başlarda bulutlar,
Girdikce gümüş koynuna genç, taze vücutlar
Sarsın gine hülyaları ağuşuna Aksu,

Tevfik Purak

(*) **Üğüm - Fındık ağacı**

bir kaç türkü bakalım!. Seni dinlemeğe geldik. Bak şu halimize!.. Tarzında cahilâne hafifliklere düşerek yolsuz ve manasız haller göstermek köylünün yüksek gururunu kırar. Böylelikle Folklora hizmet edilmediği gibi; bilâkis çok necip ve tok nefsi zedelenen köylü haklı olarak bu yabancı ile ilgilenmez.

Folklor muhite tetabuk bakımından " Entellektüel „ işçilerinde intibak keyfiyeti arar. İş sahasını yadırgamadan tamamile intibak eden Folklorcu muvaffakiyetini elle tutulur derecede yakın görebilmek için muhtemel zorlukları aşmış sayılır.

Halkevlerine bağlı elâmanlar; her türlü gösteriş ve alâyışde uzak olmak şartile halkın içine girip muvaffakiyetle yaşamayı ideal bileceklerinden yarının halkiyatcıları bu kültür abidelerinin bağrından çıkacağına inanımız vardır. Köy, kasaba ve şehirlerde vazife alan ideâlist münevverler; muhitlerindeki halkta yaşayan; halk bilğilerini toplamak işini yukardan beri anlata geldiğimiz şekillerde başarmayı vicdanî bir mesele, cemiyete karşı ödenmesi zaruri bir borç bilmelidirler. Köylerde vazife alan münevverlerin ise bu vadideki enerjilerinden fazlasile akis beklenir. Köy öğretmenlerinin halkıyatımıza verecekleri emekler; şumullû hamleler olursa Folklor için atılan adımlar köklü teşkilâtımız etrafında millî destanımızın doğma işini gün meselesini yapar. İnkılâp davasında en çetin işi omuzlarında götüren genç öğretmenler, maddeten ve manen bağlısı bulundukları evlerin her davasında olduğu gibi Folklor davasında da özlü elâmanlarıdır.

O. Turgut Pamirli

Son Ziyaret Münasebetiyle

Güzel Rizeden Bir Görünüş

Yalnız Bir Kelime'den Bir Sahne

ÇOCUK VE 23 NİSAN

İkisi birden doğdu, birdende büyümekte ,
Birinin başı dizde , diğerinin ki gökte ,
Birinin adı çocuk , diğerinin hüriyet .
Birisi Millet oldu , diğeri Cumhuriyet .
Çocuktur , bir Devletin temel taşı , direği ,
Çocuktur , bu Milletin can damarı yüreği .

Bilmediğin bir çocuk , büyür şanlı Türk olur ,
Ya bir İsmet İnönü , yahut Atatürk olur .

Yada Mehmetcik olup sınırda yurdu bekler .
Öyle zaman olur ki yurda başka yurd ekler .

Çocuk her an değişen tarihin yaprağıdır .
Bir millet istiklali , bir millet bayrağıdır .
Hele çocuğun adı “ Türk çocuğu „ olunca ;
Yerden bir Fidan gibi büyüyüp doğrulunca ,
Bundaki asıl kıymet , Türk milleti demektir .
Vazifemiz , önünde sevgile baş eğmektir .

Çocuk her şeyden önce bir aile demektir .
Çocuksuz ev hayatı bir gaile demektir .
Çocuğu seven insan onnula bile yaşar ;
Onunla zevk alarak , onunla dolup taşar .
Bir çocuğu geydirmek , bir yavruya süt vermek,
Bir millet hisabına en büyük zevk bu demek .

Düşün bir kere düşün ; Sana bir vatan veren ,
Ceddine , milletine , tarihine şan veren ,
Kahramanlar önceden , birer küçük erdiler ,
Büyüyüp, ordu olup , eşsiz zafer verdiler .

Önceden çocuk olan en büyük dahi insan ..
Dedi ki armağandır size yirmi üç Nisan .
Bu tarih hüriyetin , istiklâlin başıdır .
Şanlı Türk devletinin yalçın temel taşıdır .

Bu tarihte akıttık esaretin kanını .
Bu tarihte okuduk hüriyet destanını .
Bu tarihten başladık ünlü zafer vermeğe ,
Hüriyetin aşkile mutlu ömür sürmeğe .

Köy İhtisasları :

D Ü Z K Ö Y

Bundan yirmi yıl önce Gireson-muzun bu güzel köyüne atanmış ve iki ay sonra naklen Keşap merkezine tahvil edilmiştim. Ta o zamandan beri gönlümde sevimli bir iz bırakan Düzköyün sosyal ve tarihsel özellikleri ile meşgul olmak istiyordum. Lâkin bulunduğum o kısa zamanın bende köklü bir intiba bırakmıyacağı tabiidir. Bu yıl, tekrar bu köye tayin olunuşum bende eski arzularımı yeniden uyandırdı. Bununla beraber „ Aksu " nun tekrar intişar etmesi de bu mevzuumuza bir saik oldu.

Köyün kuruluş tarihi :

Köyün en yaşlı ve en bilgin adamları ile konuştum. Bunların hiç birisi köylerinin hangi tarihde kurulduğunu ve halkının nereden geldiğini bilmiyorlar. .

Bu köye yakın bir de " HİSAR ÜSTÜ „ köyü vördır. Ki: Oldukça denizciler uğrağı olan ve " Kalecik „ koyunun üstünde bulunan bir köydür.. Aralarında bir saat mesafe olan bu iki köyün biri biri ile münasebetleri olması lâzım gelir. . Belki bu köyden daha evvel kurulmuştur denile bilir. Çünkü korsanlara yataklık vazifesi görmeğe müsait tabiate maliktir.

" HİSAR ÜSTÜ „ kelimesi de orada evvelce mevcut olduğu tahmin edilen bir hisara atfen bu köye alem olduğu anlaşılıyor. .

Eski Düzköy Nerede imiş:

Bu günkü rivayete göre eski Düzköy için iki mevki gösterilmektedir. . Bunlardan birisi şimdiki köyün gü-

İşte yirmi üç Nisan böyle mutlu bir gündür .
Tam olarak millete bağışlanan bir ündür .

Bu gün de bu ün ile İnönünün izinden ;
Büyükler arkasından , küçük ana dizinden ,
Sonsuz hedefe doğru her adımda ileri ,
Yeni zafer kazanmak , devirmek eskileri .
Amaç budur , ülkü bu, büyük küçük her yaşta ,
Yurt için , ulus için herkes aynı savaşta .
Atatürk'ün aşkile yanıp tutuşanlarız .
Aynı yoldan hedefe hızla koşuşanlarız ,
Türk çocuğu tatmıştır , hüriyetin tadını ,
Büyüdükce yaşatır , büyük Türk'ün adını .
" Türk çocuğu „ bu isim seninle mutlu olsun ,
Benim büyük milletim bayramın kutlu olsun .

Cemal Bora

23 / Nisan / 940 Halkevi töreninde okunmuştur .

Çocuk Şiirleri :

Bizim Bakkal

Bizim bakkal çok temiz.
Temiz mi hatta titiz. .
Herkes benimser onu
Beğenirler huyunu
Önlüğü kar gibidir
Her gün camlar silinir
Pırıl pırıl terazi
Altın gibi kefesi
Yerli yerinde her şey
İstenilince bir şey
Uzanır hemen bulur
Sanmayınız yorulur
Güler yüzlü, sevimli
Huyu yüzünden belli
Bakkal amca deyince
Düşer hoş bir sevince
Her gün bir karamela
İkram ediyor bana
Darılacak olmasam
Zaten hiç dayanamam
Şeker adam vesselâm

S. Tunay

ney tarafında ve Cingiran köyüne giden yol üzerinde [Bekir ev yanı] denilen mahalle ile bu mahalle yakın ve [Tortambol] dedikleri yerdir. .

Şimdi buralarda mahalle ve ev yoktur. . Bahçedir. ikinci şekle . göre Düzköyden deniz kenarı [Yolağzı] kasabasına giden yol üzerinde sahile yakın bir yerde ve hem namı olan burunun sırtlarında [Evşen] denilen mahaldirki burada hâlâ eski ev yıkıntıları, kiremit, küp parçaları, beton taş kömeleri bulunmaktadır. Burası [Cuma yakın] denilmekle meşhurdur. Şimdiki köye yirmişer dakikalık mesafededir. . Bu iki üç mevki hakkındaki bilgilerimi tamamlamak için büyük ve eski bir mezarlıktan bahsetmem lâzım geliyor. .

Bu gün seksen yaşlarında bulunan ihtiyarlar bile bu mezarlığa ölü gömüldüğünü bilmiyorlar. . Dedelerinin dedelerinden bile buranın ne vakıt mezarlık olduğunu duymamışlar . Mezarlığın büyüklüğüne ve taşların büyüklük ve çokluğuna bakılırsa pek eski olduğu anlaşılmaktadır.. Bu taşlar bize bir vesika olamıyor. Çünkü üzerlerinde hiç bir yazıya tesadüf edilmiyor. .

Eğer Osmanlı imparatorluğu zamanlarına ait bir mezarlık olsaidi hiç olmazsa bir ve iki mezarda olsun yazıya tesadüf etmek mümkün olurdu.. [*]

Köy halkınca denilen şekil şudur:

Bu köy evelce Tortambul, Bekir ev yanı, mahut ev yanı denilen bölgede kurulmuş ve bu mezarlıkta orada sarkin olanlara muhtaç bulunmuştur. .

Sonra, halk kayıkçılık, balıkçılık gibi deniz işleri ilede meşgul olduklarından " Cuma yanı „ denilen yeri şeneltmişler. Bu mezarlık gene oranın malı olarak kalmıştır. . Bu saydığım yerlerde hakiki bir araştırma yapılırsa daha bir çok bilgiler, vesikalar elde etmek mümkündür. .

Mahelle isimleri; tesmiye vecihleri:

Köy hakkındaki bilgimize yardım edecek şeylerden birisi de mahalle ve mevkilere takılan adlardır. Bu gün Düzköyün iskelesi ve limanı olan [gostembil] den başlıyalım Burası takriben elli adım genişliğinde iki sırt arasında bir oyuktur. . Deniz içinde bir kaç büyük kaya parçası vardır. Denizin içeri girmesine mani olmaktadır.

Onun için burasını bir liman ittihaz etmişlerdir. Yalısı dört motoru

zor alıyor köye çıkan yol üzerindeki dik yol methalinde bir çeşme vardır. .

Bu kelime yani (Göstembil) çokta türkçe gibi gelmiyor.. Rumcayı okşuyor. . işittiğime göre ora üzerinde bir meryem ana kilisası harabesi varmış. . Mevsuk değildir. .

Okulun bulunduğu mahalle ve civarına (Karşı mahalle) deniliyor. Buranın karşısında da (Doğanlı) mahalle vardır. . ondan yukarı doğuya doğru (Doğanlı, Hapsa) günüye doğru (icirlik, gelene, Azaplı mahallleri geliyor. Buralar, köyün dağlık kısımlarında teşekül etmiş birer birer mahalledir. Doğanlı'nın ayrıca bir camisi vardır. .

Eski cami civarındaki buraya aşıklar mahallesi deniliyor. Üzerleri yazılı taşlar bulunmaktadır. Bu yazıları okudum. En eskisi (1100) tarihlerini göstermektedir. .

Benim kanaatıma göre bu taşlar da dede ve babaların öldüğü tarihleri tutarlar. Sonradan bir iltifat olmak üzere dedeleri namına istanbuldan celbetmişlerdir. .

Çünkü Gireson'da gördüğüm vecihle, bu sarıklar gülle arka tarafındak kama ve kılıç resimleri aynı ustanın yazıp çıkardığı formaları göstermektedir.

Bu kadar uzun boylu yazdığım Düzköyün hakiki bir tarihçesini elde etmek, bu gün için mümkün olamadı ve olamaz.

Eğer Düzköylü olduğu muhakkak olan ve Esbak ticareti bahriye müdürü bulunan " Hamit bey„ sağ olsaydi veya onun kendi köyleri hakkındaki bilgileri alınabilseydi bu cihet bir az daha aydınlanmış olurdu.

Gelecek yazımızda (Bu günkü Düzköy, yetiştirdiği adamlar, adet ve anane, okul kuruluşu, sosyal durum, toprak ve ziraat, nüfus, yüze yölçüsü ve saire) den bahsedeceğim.

Düzköy Okulu Öğretmenlerinden

Rahmi K. Öğütçü

---

[*] *B ö y l e bir mezarlık . Bulancak ilçesinin „ İcilli „ köyünde de vardı. Taşlar üzerinde eski yazılara benzer bir takım çizgiler görülmüş ve Gireson maarif dairesi bura ile ilgilenerek taşları tetkik edilmek üzere Ankara ya göndermiş isede yapılan incelemelere göre bu işaretlerin yosunlar tarafından taşa iz yapmasından hasıl olduğu kanaatına varılmıştır.*

NOT :
Bu yazılarım gelecek nesle bir me'haz olabilir.

23 Nisan çocuğumuza bayram, yurdumuza çocuk kazandırdı..

Çocuğu çok seviniz. Bu sevgi gönlünüze memleket aşkı olur...

Zannetme çocuk küçük bir şey, belki çocuk en büyük bir şey...

Müstehlik Fikri Bakımından

İçtimaî İlimlerin Ve İktisadî Nizamın Yenilenmesi

Yazan : *Bernard Lavergne*

Çeviren : *Akil Koyuncu*

III

Hakiki benzeyişler ve şeeni ayrılıklar Smith , Stuart Mill'e muarız olan mesleki harekete, yani sosyalist hareketine karşı da mevcuttur. Mamafih sosyalist düşünce, en az iki büyük damara taksim olunur: 1848 den evelki, iştirakci ve liberalimsi sosyalizim ve Markisist sosyalizim .

19 uncu asrın ilk nısfı sosyalizmi tetkik edince, - ki her şeyden evel Fransızdır, zira Robert Dwen'id yanında Faurier'i Louis Blonc'ı Proudhn'ı, daha diğer Fransızları buluyoruz. Bu idealist sosyalislerle kooperatifciler arasında benzeyiş noktaları çoktur.

Her iki takım da ihtilalcı olmamakta müşterektirler; Zira ne kooperatizim, ne de Marksdan evel sosyalizim, "Hiç bir zaman mal sahibi sınıfların mallarından, tesahub edilmiş sermayelerin, sahibleri elinde faydasız kalarak çürümeleri için, kâfi mikdarda yeni sermayeler kurmakdır .

Fakat bu neticeyi o, şiddetli hiç bir müsadere figli vaki olmaksızın , ancak kooperatif rejiminin tefevvukundan bekler . Kooperatizm 1848 den evelki Fransız sosyalizminin, sevimli diyebileceğim , seciyesini muhafaza etmektedir . „

Marksdan evelki sosyalisler gibi, kooperatifcilerde o fikirdedirlerki hiç bir cemiyet " makul , düşünceli bir teşkilât ile eşyanın tabiatına karşı bir aksülamel yapmazsa, arzu edilen hale vasıl olamaz ... Ve zikrettiğim sosyalistlerden ziyade bu teşkilât kooperatifcilere, bir şirket şeklinde görünür.„

Nihayet kooperatifciler ve 1848 den evelki sosyalistler tasarruf hakkını, aynı istikamette onu kapitalist temettüüne tesahub etmekden ibaret olan sıfatından tecrid etmek suretiyle tadil etmekde müttefikdirler; Filhakika ristoren kapitale aid temettuu lağveder. Bu surette kooperatizm geçen asrın Fransız sosyalizmine çok yaklaşır, o kadar çok yaklaşırki bu gün onun en sadık ifadesidir denilebilir . „

Düşüncede böyle bir muvazaete kiyasen bu iki mektep arasındaki ihtilaflar nisbeten küçükdür. İlk ihtilaf noktası şudur; kooperatizm, Provatıon, Faursir gibi, cemiyetin başdan başa yeniden inşasına aid bir plana malik değildir. zaten onlar, sosyalist halklarının malihülya utapismo lariyle hainane istihza eder. Karl marksın insafsız tenkidlerine bu suretle bel vermişlerdi .

Kooperatizmin malihülya ya benzeyen hali yokdur, o, iktisadi tefevvuku elde etmek ümidiyle yakından yakına yapılmakla iktifa eder.

Fakat işte daha derin bir ihtilaf: şirketci sosyalistler dünya yüzüne çıktıklarından beri bütün sosyalistler gibi - insanı sadece müstahsil sıfatiyle telakki etmişlerdir.

Halbuki burada doktorinlerini tahlil ettiğimiz kooperatifciler insanı ancak kullanıcı sıfatiyle nazarı itibare alırlar, zira yalnız kullanıcıların menfaatıdırki umumun menfaatıdır, yahud hiç degilse, umumun menfaatiyle karışmaya mütemayildir.

İktisadi idareyi müstahsil sahasından müstehlik sahasına nakletmek!

Fakat işte kooperatizmin bütün dehası buradadır. Ve uzak fakat şanlı bir günde insanlar arasında vifak ve ahengi hakim kılacak yegâne yol budur. Zira Marksdan evelki veyahud Marksist ümidler hilafına olarak, iktisadi idarenin mihverini müstahsil menfaatı teşkil etmekde devam ettiği müddetce, yalnız müstahsille müstehlik arasında anlaşılmazlık baki kalmış olmayacak, belki fazla olarak, müstahsille arasında kabiliyet, meziyet ve iş ifası itibariyle ayrılıkların dereceleri lâyuad olduğu için, bu suretle kurulan nizam iter istemez mertebei Hiêrarchigae esasına dayanacak ve bir kısmı şef ve teşebbüs sahibi, ötekileri gündelikci salariês oldukları cihetle, müstahsiller arasındaki ihtilâf son haddine çıkmış bulunacaktır.

İşte 1848 den evelki sosyalizmi, manevi büyük bir yakınlığa rağmen, kooperatizimden ayıran derin ayrılık buradadır.

Marsis doktorinile kooperatist doktronini de karşılaştırmaklığımız lâzımdır. Burada ihtilaflar temas noktalarını sarih bir surette aşar.

Benzeyiş itibariyle charles Gide derki, imkân nisbetinde, içtimaî sınıflar gibi, milli hududları da nazarı itibara almamaya sevk olunurlar, çünkü bütün memleketlerin bütün müstehliklerinin menfaatı birlik ve barışdadır. Doğrusu aranılırsa, kendilerini hangi sıfatiyle temsil ederlerse etsinler, bütün insanların menfaatları da yine birlik ve barışdadır.

Fakat insan kendini müstahsil sıfatiyle telakki edince, - fena mahsul veya istihsal gibi - birinin felâketini mucib olan şeyin diğerlerinin memnuniyetini mucib olacağını düşünür.

Bu bir hataki hiç bir müstehlik bunu hiç bir zaman irtikâb etmeyecektir.

Barışcılık bütün hayatinin esaslı bir kanaatı olan Gide fahrü sürur ile " şu halde, der, bütün memleketlerin kooperatifcilerinden daha beynelmilelci ve daha barışcı kimse yokdur „

" Kooperatizm istihsal aletlerinin sosyalize edilmesini de kabul edebilir, çünkü bilhassa yapdığı budur. Bugün kooperatif mağazalarında mala kalbolmuş olan bütün şu milyonlar... Denilebilirmi ki hususi teşkilâtlara aiddirde devletin veya belediyelerin değildir? ne zararı var? Bu sermayeler kapitalist rejim elinde değildirya! „

Bu sermayeler cemiyetleşdirilmişdir.

Kooperatizm Marksın o kadar münazir gördüğü sermayeci - (fazla kıymet - plus valuer) i ortadan kaldırmakdadır.

Filhakika " ameleden elde edilmekte olan bu plus - valuer ona amele sıfatiyle değil, fakat müstehlik sıfatiyle iade edilmekdedir. „ Aradaki fark mühimdir. Fakat, esas gaye plus valuer'ün lağvedilmiş olmasıdır.

Fakat bu şeeni itilaflar yanında, marksizmi koopratizimden çok uzak bir sahaya koyan kat'i ihtilaflar vardır.

Gide " koopratist proğramı„ hakkındaki güzel dersinin aynı sahifesinde şunu yazar: " Kooprasyon, aslında ferdcidir; zira gözü önünde bir maksadı olan ve buna musır bir irade ile yürüyen ferdi teşebbüslerin insiyatiylerin, daimi ve inkıtasız çalışmasını

farzettirir. „

Biz de ilâve edelimki:

Koopratif nizamı, bütün fevriliği ve bütün icad ve daimi teceddüd kabiliyetiyle ferdi gayreti iktisadi her faaliyetin temelinde bütün saffetiyle muhafaza ettiği içindirki bu aynı koopratif nizamı velûd ve hayırkâr olmuş; halbuki devlet sosyalizmi, ister istemez Marksisimde karar kılarak, umumî ve hususî serbestiyle nizamında olduğu gibi, iktisadi istihsal nizamında da hergün daha akimleşmekde bulunmuşdur. Gid'e devam ederek, tarihi materyalizmin sevk ve icbariyle müteharrik olduklarını zanneden Marksistler koopratifcilerden çok farklıdırlar, der.

" Marksist ihtilalcı kahrımanlar bir tazyika, kendilerine hakim olan bir tekâmülü yapar ve sevk ve idare eder. „

Nihayet aynı derecede ciddi diğer bir ihtilaf vardır: Sınıf mücadeleleri meselesi iki mektebi çaresiz bir surette ayırmakdadır.

Koopratifciler sınıf mücadelelerinin bu mevcudiyetini inkâr etmezler; yalnız kooprasyon bununla iştigale mecbur olmadığını düşünür. Bunlar, insani müstehlik neviler altında telâkki ettiği için, birlik ve teavün, koopratif rejimi sinesinde, sınıflar arasındaki ihtilâfların yerine kaim olduğunu görerek, böylece barışcı duygularına mümkün olan en büyük şümulü verirler: Koopratifciler, bu duygularını, marksistlerin yapdıkları gibi, milletler arasındaki münasebetlere taksir etmekden uzak,bunları sınıflar arasındeki münasebetlere teşmil ederler. Bu da bizi koopratifcilerin, sınıflar mücadelesinin pek düşkünü olan Marksistlerden çok başka bir ahlâki seviyeye yükselttiğini iddiaya sevkeder.

●

Bu suretle, Liberal doktorine veya Marksist doktorine pek kıymetli olan bazı fikirlerin tay edilmesiyle olduğu kadar, müstehliğin müstahsil üzerine tefevvuku gibi hususiyen koopratifci olan bazı telâkkilerin doğrudan doğruya yardımiyle Charles Gide artık pek malûm olan Nînles mektebini tesis etmiştir.

Şimdi, o yeni fikrin müşahhas olarak tahakkuk ettirdiği şeyleri nazarı itibare alarak, alınan neticelerin fevkalâde oldukları hissi altındadır; hatta daha 19 uncu asrın sonunda bir katolik sosyal olan Claudioyannet tarafından koopratif hareketinin " muvaffak olan yegâne içtimaî tecribe Eseperimention sociale olduğu söylenmişti. „

1932 de - koopratif noktayi nazarından temamen ayrı karakterler arzeden Rusya hariç Avrupanın 18 milyon koopratifcilerinin yapdıkları mübayaalar 18 milyar İngiltereye, 38 milyonu da - Rusyadan gayri - diğer Avrupa memleketlerine aid olmak üzere 56 milyar frankdır. Ayni senede 1171 İngiliz müstehlikler koopratiflerinin sermayeleri 11 milyar Fransız frangını aşmış, ihtiyatlara ilave edilince yekûnen 15 buçuk milyarlık bir sermaye kitlesi hâsıl olur.

Bu neviden neticeler - ve bu hususda istatistik rakamlarını taaddüd ettirmekden ictinab ediyoruz. -

Müstehlik halkın gerek istihsal ve gerek satış teşebbüslerinin sahib ve hakimi olması fikrinin müşahhas hayat sahasında aldığı şümulü gösterir.

Bununla beraber, bu dikkate şayan tezayüde rağmen, „ koopratif nizamı „, yani bir memleket teşebbüslerinin ekseriyet itibariyle müstehlikle koopratifleri olması rejimi, bu saatte, 1890 da koopratizim havarilerinin 1935 senesi için ümid ettikleri ittisağ derecesinden çok uzakda olduğumuzu zannediyoruz.

— Devam edecek —

Bizde Fındık

Yazan : Kemal Peker

„ Bizde fındık „ kitabında ön sözü - bu güne kadar hiçbir kötülüğü görülmiyen her ülkede ve her çağda muvaffakiyetle başarılan, müstahsili kırıcı, sermayeci sınıfından koruyan - anlaşma, birleşme ve nihayet kooperatifleşmenin ana hatlarına tahsis ediyorum. Yalnız daha çoğunu başkalarına borçlu olmak kaydile :

KOORERATiFCiLiĞiN DOĞUŞU

İNGİLTEREDE :

İlk defa 1844 yılı 21 birinci kânununda Manchester yakınlarında Rocdyl kasabasında 28 dokumacı tarafından 28 İngiliz lirası sermaye ile bir kooperatif kuruldu.

Çok durgun şartlar içinde doğup büyüyen bu kooperatifcilik fikri bu gün İngiltere nufusunun % 42 sini arasına almış bulunuyor.

FRANSADA :

Önce 1835 yılında Lion şehrinde, İngilterede olduğu gibi 2 dokumacının bir araya gelmesile kooperatifcilik hareketi başlamış ve 1848 de ilk 1865 de de 9 müstehlikler kooperatifi tesis, harptan sonra tamamile inkişaf etmiştir.

Fransız münevverlerinin 921 de çıkardıkları kooperatifcilik beyannamesinde :

Gıda maddelerinin azlığı, fiyatların yüksekliği ve bu vaziyetten istifadeye kalkışan tüccarların istismarından bunalan müstehliklerin istihlâk kooperatiflerine iltica ettikleri yazılıdır.

Binaenaley kooperatifcilik mevzuu, hayırhahlık, insanseverlik esaslarına dayanıyor demektir.

ALMANYADA :

Kooperatifcilik 1851 de halk dernekleri şeklinde başladı ve İngilteredeki istihlak kooperatiflerinden daha çabuk kök saldı. 1894 te de Hamburgda Alman istihlâk kooperatifleri satın alma şirketi kuruldu.

İTALYADA ;

İlk defa 1856 tıda müstahsil kooperatifi teşekkül etti. Ve 1860 da kıral Viktor Emanuel bütün İtalyayı tek bir devlet haline getirdikten sonra merkezi ve cenubi İtalyada müstahsil kooperatiflerinin sayısı çoğaltıldı.

İLK KOOPERATİFLERDEKİ GAYE :

Zengin adamların koydukları sermaye ile sadece fakirlere ucuz yiyecek temin ediliyordu. Kazançları iştirakları nisbetinde hisse sahiplerine tevzi edilmekte idi. Daha sonra kazancı hisse üzerinden değil satın alma miktarı

üzerinde taksim etmek meselesi ortaya atıldı. Kazancın bu suretle dağıtılması kooperatifciliğin inkişafında büyük bir rol oynamağa başladı.

1864 de toptan satın alma kooperatifi vucuda getirildi. 1869 da İngilterede ve 1885 de de Pariste „ İşin manevi tarafını idare etmek ve bir meclis tarafından temsil olunmak üzre „ bir kooperatif birliği teşekkül etti.

1895 de Clascoovv'da toplanan kongreden sonra kooperatifcilik başlı başına bir kuvvet oldu. Bilhassa cihan harbinden sonra hükûmetin himayesinde ve halkın şahsi teşebbüs ve kabiliyetiyle tekâmül ederek devletin bir şubesi haline getirildi.

Bir çok müelliflerin ittifak ettiğine göre , kooperatiflerin teşekkülü şu suretle sıralanmaktadır.

1848 den 1851 e kadar istihlâk kooperasyonu,
1860 „ 1868 „ „ kredi kooperasyonu,
1885 " sonra istihsal kooperasyonu,

BİZDE KOOPERATİFCİLİK :

1863 de Mithat paşa Tuna Valisi bulunduğu sıralarda “ memleket sandıkları „ ismile zirai kredi kooperatifini kurdu. Köylüyü murabahacılardan kurtarmak için tesis edilen bu kooperatif önce Tuna Vilâyetine mahsustu. Az zaman içinde bu sandıkların faidesi görüldüğünden 1867 de bütün vilâyetlerde ayni teşekküller vucuda getirildi.

Bu sandıklar 14 yıl yaşadı. Fakat iyi idare edilmediği için 1882 de “ menafi sandıkları „ adıle yeniden tanzim ve 1888 de de bu sandıklar birleştirilerek 10 milyon sermaye ile ziraat bankası şekline konuldu.

1925 de Ziraî kredi kooperatifleri kanunu kabul edildi. 1930 da da bu kanunu tatbik edebilmek için üç tane „ esas mukavelename numunesi " satış birlikleri nizamname ve mukavelename numunelerile muhasebe talımatnameleri tanzim edildi.

1935 de 2834 sayılı satış kooperatifleri ve 1936 da 2836 sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri kanunu ana mukavelenamesi kabul edildi.

KARADENİZ BÖLGESİNDE SATIŞ KOOPERATİFLERİNİN KURULUŞU :

Bu bölgenin bir milyona yakın ve bilhassa Gireson gibi tek mahsule bakan halkının şu iki yıl gibi kısa bir zaman içinde satış kooperatifleri etrafına toplanışı yurt sevgisinin kooperatif sevgisile birleşmiş olduğuna en iyi bir delildir.

Türk köylüsü “ ticaretin bir sermaye, kooperatifin ise bir insan işi olduğunu, birinin yalnız maddî menfaata, diğerinin hem maddî, hem manevî menfaata baktığını artık çok iyi biliyor. Ve o artık düşünmiyor ki :

Fındığını ilk ağızda ucuza satmamak için ne yapsın,
Emanet bırakıp ileride istediği fiyata nasıl satsın.
Onun şimdi düşündüğü yalnız bir şey var ;
Uyandırılmış fındık bahçesi - kooperatifi -

O yine ticarette olduğu gibi, kârın hissedarlara dağıtılmadığını, kendi kooperatifinde ihtiyat akçesi olarak kaldığını ve ristürün namile kendilerine geri verildiğini de biliyor. O her bakımdan müsterihdir. Paraca, yiyecek, içecekce de,

Faizcilerden bıkmış,
Kırıcılardan usanmış,

Ve borçlu olmaktan bunalmış olan Karadeniz bölgesi köylüsü için satış kooperatifleri 1938/39 yıllarında doğdu. Merkezi Giresonda olmak ve bir birlik tarafından idare edilmek üzre 11 kooperatif şöylece kuruldu.

28 sayılı	Trabzon	satış kooperatifi	7/7/938	de
29 „ „	Ordu	„ „	24/6/938	de
30 „ „	Giresen	„ „	27/6/938	"
31 „ „	Keşap	„ „	27/6/938	"
32 „ „	Bulancak	„ „	27/6/938	"
35 „ „	Görele	„ „	18/4/939	"
36 „ „	Beşikdüzü	„ „	26/5/939	"
37 „ „	Tirebolu	„ „	25/4/939	"
38 „ „	Viçe	„ „	1/1/939	"
39 „ „	Fatsa	„ „	24/6/939	"
40 „ „	Ünye	„ „	27/6/939	"

Köylümüzün ilk adımda yüzü güldü, yüreğine serpildi . Maziyi unuttuk . Geleceğe de ümitli olarak bakabiliriz artık.

BİBLİYOGRAFİ :

Suphi Nuri İleri : Kooperatifcilik
Cevdet Nasuhi : Kooperatifcilik, kollektifcilik, devletcilik
Avni Mehmet Ali : Kooperatifcilik, menşeleri, mahiyeti
Alâeddin Cemil : İstihlâk kooperatifleri
Remzi Saka : Fındık bahçelerinde kooperatif

(*Devam edecek*)

Asrımızın üç sevgilisi var :

F i K i R , S A N A T , Ç O C U K

S. T.

Çocuğa bir çocuk gibi uyarım ,
Çocuğa uymada ben zevk duyarım .

„ *İsmail Safa* "

Çocuk hayat bahçemizin çiçeğidir

Çocuk : Hayat , Saadet ve istikbaldir.

HİKÂYE

Evime Dönüyorum

YAZAN
Cemal Bora

İhtiyar müvezzi Lâleli apartımanının dik merdivenlerini yavaş yavaş tırmandı, elinde bulunan zarftaki adreste „ Bayan Şükûfe Engin, ikinci kat No. 11 " daireyi arıyordu.. İşte karşıda, kapıyı çalmağa başladı .

— Kim o !

— Aç kızım mektüp getirdim .

Kapı açıldı, tombul beyaz yüzlü, saçları lüle lüle kıvrılmış genç bir bayan göründü, teşekkür ederek mektübü aldı . Genç bayan mektübun geliş adresini okuyunca sevinçle bağırdı .

— Müjde anneciğim müjde Ülkerden mektüp geldi .

Kapı kapandı, ihtiyar müvezzi merdivenlerden inerken kendi kendine söyleniyordu " Ah bu gurbet mektüpları ne tatlıdırlar ne tatlı „..

Şükûfe ile annesi bayan Hürmüz sevinçle mektübu açtılar. Oh bir de resim. A ... A ... Gözlerime inanamıyorum ayol bu ne? nekadar da değişmiş vah Ülkerim, vah kızım vah.. Mektübu okumadan Şükûfe de, annesi de içli içli ağlamağa başladılar. Ülker hakikaten çok değişmişti. Bir yılda bu değişiklik doğrusu inanılır şey değildi . Beş yıl önce genç evlileri Anadoluya teşyi ettikleri zaman rıhtımdaki sanki İstanbulun bütün neşesini beraber götüren dolgun vücutlu, koyu siyah gözlü, kıvırcık kirpikli Ülkerle genç kocası Ekremin sevinçli anları birden gözlerinin önlerinde canlandı . Bir buçuk yıl evvelsine kadar gelen resimleri de ayni neşeyi taşıyordu . Şimdi bu değişiklik , doğrusu inanılır şey değildi . Göz yaşları arasında mektübu okumağa başladılar.

Kardeşim Şükûfe ...

Bu mektüpla fotoğrafımı alınca hayret edeceğini biliyorum. bir buçuk yıl sonra tekrar bir arkadaş kapısını çalmak her halde affedilir bir ihmal olmasa gerek, ne yapayim kardeşim. bir buçuk yıldır başımdan geçen öldürücü iztirapı beni işte resmimdeki halimle size anlatmağa yeter zannederim. Hasta olmasaydım bu müddet zarfında bütün çektiklerimi bir bir önünüze sererdim. Ne yazık ki göz yaşlarım artık gönül acılarıma bile serinlik vermiyor, her gün ağladığım halde acılarımı bile ıslatmıyor.

Şükûfeciğim, Ekremden bir buçuk senedir ayrı bulunduğumu ve Ekremin de halen İstanbulda olduğunu yazarsam hayret içinde kalırsın degil mi? Evet bir buçuk sene evvel Ekrem bir ay izinle İstanbula gitti; bu yüzden vazifesinden de ayrıldı . Ben burada büyük babamın yanında kalıyordum . Büyük babam, ah yazmak istemediğim halde mecbur kaldığım için ağlayarak yazıyorum . Canımdan Ekremden ve biricik çocuğum Yükselden daha çok sevdiğim büyük babamı kaybettim . Şimdi Ninemle oturuyoruz .

Altı aydır büyük acıyı, her hafta Ekreme yazdığım halde verdiği cevaplarda on güne kadar muhakkak geleceğini yazdı. Fakat bu on günlük müddetin ardı bir türlü gelmedi? Şimdi sizden ve teyzemden bir ricada bulunacağım : Ekrem (Tophanede Salı pazarı Apartımanında beşinci kat No. 9 da Şemsi beyin dairesinde) misafir kalıyormuş . Benim için bir zahmet edip kendisini lütfen görünüz . Son mektübunda hasta olduğunu yazıyor.

Ne hastalığı bu! çok merak ediyorum. Artık bu yalnızlığa tahammül edemiyorum . Kansız vücudumun kemikleri yatağımda devamlı bir sızı ile beni kıvrandırmaktadır ......

Kardeşiniz
Ülker

Hürmüz teyze ile Şükûfe Ülkerin mektûbunu okuyunca bu can ciğer eski dost ve uzaktan akrabaları Ekremin bu haline çok kızmışlar ve evlenmeleri de kendi ellerile olduğu için bu halden adeta bir günah hissetmişlerdi. Şükûfe:

— Hemen gidip arayınız anne dedi. Annesi:

— Elbette gideceğim , vah Ülkerciğim vah kimin hatırına gelirdi ki yavrucak bu hale gelsin! Ah şu Ekremi bir bulabilsem ...

— Bulursanız buraya getiriniz olurmu ?

— Elbette bir kere bulabilsem acaba yakasını bırakırmıyım .

Ortaköy — Aksaray Tramvayı Hürmüz teyzeyi Salıpazarı Apartımanının önünde indirdi. Teyze beşinci kata çıkıncaya kadar bir hayli yorulmuştu, kapıyı çalmağa bile eli varmadan merdiven başına çömeliverdi ve ancak beş on dakika dinlendikten sonra kapıyı çalabildi. İçerden genç bir kız çıktı .. Bu kız on sekiz yirmi yaşlarında güzel bir taze idi .

Hürmüzü güler bir yüzle karşıladı .

— Buyurunuz teyze

— Şemsi beyin dairesi burasımı ?

— Evet efendim.

— Fkrem beyde buradamı kalıyor ?

— Evet kendisi içerdedirler buyurunuz .

— Başka kimse varmı ?

-- Büyük hanım var.

— Büyük hanim da kim ?

Şemsi beyin ailesi , büyük annem .

— Şemsi beyle anneniz nerede ?

— Bu sabah Kadıköyüne gittiler yarın gelecekler, hem teyze içeri buyursanıza, niçin kapıda konuşuyorsunuz ?

— Sen gitte Ekrem beye teyzesinin geldiğini söyle , buraya gelsin .

— Peki.

Arası bir saniye geçmemişti ki Ekrem koşa koşa kapıya geldi ve Hürmüz hanımın boynuna sarılarak :

— Vay teyzeciğim, sen burada ha ne mutlu bana , gel seni hanım anne ile tanıştırayım .. İçeri buyurun .

Ekrem teyzesini içeri aldı. Misafir odasında yaşı sekseni bulmuş, sevimli bir ihtiyar büyük bir postun üstüne oturmuş önündeki İskambil kâğıtlarile fal bakıyordu. Bu, hanım Anne idi. Hürmüz hanımı büyük bir sevinçle karşıladı, hele Ekremin teyzesi olduğunu da öğrenince bu sevincini daha fazla gösterdi .

Hürmüz hanım Koltuğa otururken :

— Aman ne yoruldum ne yoruldum. Ayol koca Apartımana ne diye bir Asansör yapmamışlar. A.. üstüme iyilik sağlık vallahi merdivenleri çıkıncaya kadar dizlerimin bağı çözüldü. İki saattir merdiven başında dinleniyorum. Bir kimse de geçmedi ki kapıyı çaldırayım . Az daha yorgunluktan bayılacaktım. diye şikâyet ediyor hanım annede Ekreme :

— Ayol ne diye böyle teyzen varmış da şimdiye kadar bize haber vermedin, getirmedin diye sitem ediyor Ekrem de ,

— Burada yokdu ki alıp getireyim diye yalan söylemekten çekinmiyordu. Çünkü bir buçuk senedir ne aramış nede sormuştu .

Hanım Anne ile Ekrem ve Hürmüz hanım bir iki saat şuradan buradan gelişi güzel konuştular. Bir aralık hanım anne Ekremin yanında evleneceğinden bahseder gibi olduysa da Ekrem daha atik davranarak sözü kapattı. Hürmüz hanım derhal anlamıştı ki Ekrem bu eve kendisine kapıyı açan ve biraz evvel kahve getiren genç kız için girmiş bunlarla içli dışlı olmuştu. Demek Ülker'in unutulması bu yüzdendi ? Ah EKremi bu akşam evine götürebilse idi, onu bu kötü fikirlerinden caydırmak için elinden gelen her şeyi yapacaktı. Bunun için hanım anneden Ekremin bu akşam kendisinde misafir kalmasına müsaade istedi, hanım annede buna razı oldu Ekremde emrivaki karşısında kalmış bir şey söyleyemedi .

Yarım saat sonra Tramvaya binmişler, Aksaraya doğru ilerliyorlardı . Yolda şahsi hiç bir şey konuşmadılar . Hürmüz hanım Bahriye yüzbaşısı olan damadı Nasuhi beyin Yavuzda ve Akdenizde olduğunu, ancak heş on gün sonra dönebileceğini söylüyor; oda olsaydı çok sevineceğini anlatıyordu.

Eve geldikleri zaman Şükûfe Ekremi büyük bir sevinçle karşılamış ve sanki Ülkeri görmüş gibi çocukca bir hareketle boynuna atılmıştı. Misafir odasında karşı karşıya oturdukları zaman Hürmüz hanım daha fazla sabredemiyerek Ekreme çıkıştı :

İlâhi çocuk tam bir buçuk senedir İstanbulda olda, bir gün olsun bize uğrama doğrusu çok gücendim. Anlat bakalım burada ne yapıyorsun ? Ülkerle Yükselin nerede ?

Ekrem, Ülkerle Yükselin isimlerini duyar duymaz renginde bir değişiklik belirdi bu değişiklik belkide yalan söyliyeceği bir mevzuun günahı idi. İçini çekerek :

— Sorma teyze bir buçuk senedir İstanbuldayım ben Anadoluda yapamıyorum İstanbuldan ayrılamıyorum. Halbuki Ülkerde aksine Anadoluyu seviyor kaç kere kendisine buraya gelmesi için yazdım büyük babasının bırakmadığını cevapladı. Ne yapayım kabahat benbemi ?

— Peki amma oğlum sen burada o orada yazık günah değilmi ? doğrusu çok gücendim. Vah Ülkerciğim vah, demek genç yaşta ....

Ekrem teyzesinin hemen sözünü kesti .

-- Bunlara ne lüzum var teyze başka şeyler konuşalım .

— Hani yavrucak aklıma geldi de söyledim. Kim bilir Yüksel de ne kadar büyümüştür? dur bakayım... Tamam şimdi yedi yaşında olmalı belki de mektebe başlamıştır, değilmi Ekrem .

— Evet tam yedi yaşında, mektebe gidiyormuş ?

Hürmüz hanım fırsatı bulmuştu ..

— Babalı bir çocuğun, babasız büyümesi kadar acı bir şey tasavvur edilemez , ben senin yerinde olsam ?

— Gideceğim teyze, gideceğim amma biraz hastayım . Tedavi oluyorum .

— Ne hastalığı bu .? Her halde hanım annenin kızına tutkunluk hastalığı olsa gerek ?

Ekrem bu söz üzerine sesini çıkarmadı; belli idi ki müteessir olmuştu. Şükûfe annesine, fazla bir şey dememesi için işaret etti. Bu mevzu üzerinde fazla bir şey konusmadılar. O gün akşama kadar şuradan buradan bahsettiler. Ekremin teessürü akşama kadar devam etti. Gece gelen misafirler bile bu teessürü anlamışlardı Hürmüz hanım , Ekremin yeni geldiğinden

yorgun bulunduğundan bahsederek namına mazeret beyan etmişti .

Saat "11„ de misafirler gittiler Ekrem gösterilen yatak odasına girdiği zaman tuhaf bir manzara ile karşılaştı. Bu oda tıpkı Ülkerle evlendikleri gecenin havasını taşıyordu. Bütün eşyalar o gecenin ayni yerine dizilmiş ve sanki hususi şekilde tertip edilmişti. Köşede geniş bir karyola, yanda bir konsol, üzerinde renkli ampilli abajor lambaları ve etrafı saran bayıltıcı bir esans kokusu ...

(Şükûfe bu odayı Ekremin hatırasını canlardırmak ve ona Ülkeri hatırlatmak için bu kurnazlığı düşünmüş ve öylece tertip etmişti .)

Ekrem Önce, dıvarlardaki resimlere göz gezdirdi. Her köşede Ülkerle evlilik anlarında çekip teyzelerine gönderdikleri resimler büyültülerek asılmıştı. Tam karyolanın başında da. Ülkerin gelinlik resmi konmuştu. Birden gözünün önünde seadet kaynağının menbalarından fışkıran billûr bir su akıntısı belirdi. Bu akıntı, kendisini yedi sene evvelsine götürüyordu. O gün ne mesuttu..? Ondan sonra geçen beş buçuk yıl ne tatlı bir hayattı ? ya bu bir buçuk yıldır çektiği iztirap neci ? pencereye doğru baktı burada yerlere serilmiş yıldızların renkli ışıkıarı arasında gömülü İstanbulun gece hayatı bütün çıplaklığı ile tecessüm ediyordu. Bir buçuk yıldır bitmek tükenmek bilmeyen sefahat alemlerinde; Barların billûr kadehlerde sunulan zehirli içkilerin de, kumar masalarının öldürücü izdiraplarında, esrar dumanlarının ciğerleri kaplayan kalın zırhları altında, harap olan vücudunu düşündü. Ya hanım annenin genç kızı ...... Onu kaç defa avlanırken görmüştü. Kendinden önce kimbilir o kocaman daire kaç delikanlıyı sinesine almıştı ?

Ekrem bu ezici düşüncelerile karyolasının kenarına ilişti, tam soyunmağa başlıyordu ki yanındaki Eterjerin üstünde duran kalın bir zarfın köşesinde Ülkerin küçük bir resmini gördü. Zarfın üstünde de (Ülkerden gelen mektüplar) yazıyordu. Hemen aldı açtı burada on on beş mektüp vardı. Bu mektüpların hepside Ülkerden Şükûfeye yazılmıştı . Tarih sırasile okumağa başladı. Okudukca ağlıyor , dökülen göz yaşlarile haklı bir pişmanlığın verdiği izdirapla, bir buçuk yılın sefahat kirlerini yıkamağa çalışıyordu .

Ülker, son mektübuna kadar saâdetini anlatıyor, Ekremi nasıl sevdiğini ondan ayrılışının da nasıl bir azap olduğunu yazıyordu. Büyük Babasından, Ninesinden stayişle dahsediyor, tatlı bir lisanla bütün aile sırlarını bu can ciğer arkadaşın önüne seriyordu. Sıra son mektüba gelmişti .. Oh bu son mektüp, bir buçuk yıllık uzun bir ayrılığın iztirabını taşıyordu. Demek teyzesi kendisini Ülkerin bu mektübu üzerine aramıştı. Ah Ülker.. Ne asil ruhlu bir kadındı. Ne yazık ki onun bu yüksek ruhunu şimdi anlamişti. Biran için kendi hayatını düşündü. Hayır Ülkere layik bir koca değildi. Onun günahına girmiş ve katili olmuştu. Mektübları tekrar katladı, zarfına koydu etejerde gözüne ilişen bir kalemle gelişi güzel bir kaç cümleyi zarfın üzerine karalamağa başladı .

Yalanız senin için, sensiz avunmak için
Şaşırdım yollarımı, meyle kadın peşinde,
Kirlettim kollarımı .
Bu kirli kollarımla seni nasıl sarayım?
İçim acıyla dolu baştan başa yarayım .

Donuk renkli ziya ışıkları altında güçlükle okunabilen bu cümlelerin

Giresun Sporunun Geçmiş zamanlarına Bir Bakış

Yazan : Ş. Turgut

Giresun Denizcilikde pek ileri idi. Dinizde her çeşit yüzmek tatbik edildikden başka küçük kayıklardan hatta minik çamaşır teknelerinden tutunuz da vapurlara yük taşımakla yükümlü olan gebeş karınlı, dik kulaklı çaparlara varana kadar senenin muayyen bir gününde yarışlar tertib edilir birinci ve ikinci gelenlere ikramiyeler, mükâfatlar verilirdi. Bu yarışlarda birinci ikinci gelen Reisler namlanırlardı.

Denize uzatılan yağlı direğin ucuna bağlanan parayı almak için uca kadar yürüyerek gitmeğe çalışanlar heyecanla takib olunurdu.

Birde (viya koşmak) denilen çetin, mücadeleli Deniz sporu vardı.

ifade ettiği mana ile Ekrem bütün esrarını meydana döküyordu. Belli idi ki hayatından memnun değildi. Soyunmadan karyolanın üstüne uzanmış öylece uyuyakalmıştı. Gece rüyasında önce bir vapor yolculuğu , sonra bir Tren seyahati yapıyor ve bir istasyonda Ninesi ile karısı Ülker ve biricik yavrusu Yüksel'i onu karşılıyor, sarılıyor, öpüyor, kacaklaşıyordu. Bu kasvetli hayatın iztiraplarını taşıyan ruhsuz maceranın sabahında uyandığı zaman kat'i olarak karar vermişti. Ülkerine, Yükseline dönecekti.

Odanın içi aydınlanmağa başladığı zaman akşamdan göremediği bir resimle karşılaştı. Bu resim de Ülkerin yükseli doğurduğu günün hatırası idi. Yeniden dünyaya gelen saf ve masum iki çehre, Yükselle annesi baygın ve yorgun bir halde yatıyorlardı. Bu kudsi resim Ekremi evine dönmek hususundaki kararına yeniden kuvvet vermişti. Hakikatte öyle oldu. İşte bu saniyeden itibarende gözlerinin önüude dünkü sevimli İstanbul şimdi bir matem tablosu halinde tecessüm ediyordu .

İki ğün içinde hazırlıklarını bitirdi. Hanım Anneyede "*Evime Dönüyorum*„ diyerek uzun bir mektüp yazdı ve işlediği günahı itiraf etti .

Ülkerden gelen mektüptan kırk sekiz saat sanra Hürmüz teyze ile Şükûfe , bir ailenin mukadderatı üzerinde kazanmış oldukları parlak muvaffakiyetin verdiği sevinçle Ekremi teşyi ettiler .

On gün sonrada Ülkerden ikinci bir mektüp aldılar, bunda ebedi bir minnetin sonsuz teşekkürü bildiriliyordu .

Çemal Bora

Denizde yüzmekde pek mahir delikanlılar fırtınalı zamanlarda, dalgaların 2,3 metre irtifa peyda ederek karaya saldırdıkları sırada cesaretle Denize girerler ve sahile yakın kayalıkların üzerinden bu hırçın dalgaların üzerine en azılı ve fakat gemsiz dizginsiz bir beygire biniyormuş gibi atlarlar vücutları dalgaların üzerinde, başları havada cığ (neş'e ile bağırmak) çekerek ilerlerler. Bazen (löngöz) denilen Denizin anafor yapan yerlerinde bu delikanlıların fırıl fırıl dalgaların arasında, Denizin dibinde döndükleri, görülür sezilirdi. Bu çetin kavgada yenilen daima titiz dalgalar olurdu. Türk gencinin mütaazzimane bir vaz ile tekrar dalgalardan birine atlayub kamçıladığını fahrile görürdük.

Bu viya koşmak sporunda Hacıhüseyin mahallesinden Hasan yazıcı oğlu Sema bey, Sucu oğlu Mustafa, Gemilerçekeği mahallesinden Tatar oğlu Hüseyin birinci sırada gelirlerdi.

Kayıkla, tahta ile, tekne ile viya koşmak da pek cazib olurdu. İki üç metre yükselen dalgaların üzerine bırakılan kayığın dümenini tutmak bir mes'ele teşkil ederdi. Dalgaların üzerinde kayıkla sahile kadar gelirler tekrar dalgaları yenerek Denize açılırlardı. Bu dalgaları yenmek heyecanını tadan gençlerin meserret avazeleri dalgaların seslerini yenerdi.

Tahta ile viya koşmakda şöyle yapılırdı :

Bir bir buçuk metre uzunluğunda tahtayı dalgaların üzerine bırakırlar ve sonra up uzun uzanırlar iki tarafından sımsıkı tutarlardı. Ayaklarını dümen yerine kullanarak dalgaların tazyikine karşı binbir çeşid muvazene usulleri tatbik ederek sahile kadar inerler tekrar dalgaların üzerinden atlayarak Denize açılırlardı.

Teknelere gelince bunlarla viya koşmak daha çetindi. Tekneler çok defa dalgaların üzerinde çevrilir küçüksüvarisini dalgalara terk ederdi. Bu sefer bu küçük Denizciler hem kendilerini ve hem tekneyi kurtarmak zorluğu ile karşılaşırlardı. Fakat hiç bir vakıt teknenin dalgalara kaptırıldığı küçük Denizcilerin alt olduğu da görülmezdi. Yelken dolduran rüzgârlı havalarda Hacıhüseyin mahallesi Çerkez (evvelce bir çok ailelerin Cuma günleri geziye gittikleri şehrin bir saat kadar şarkında bir fındık bahçası) Ada arasını yelkenli kayıklar doldurur yarışırlardı. Şehrin garbında (Kumyalı) tarafında da iskeleden Çıtlakkaleye doğru yahut Çıtlakkaleden bu tarafa yarışırlardı.

Bazen sahile pek yakın mesafelerde üç dört çifte kayıkların, demir gibi gençlerin bazu kuvvetleriyle okgibi fırlayub gittikleri birinci gelenlerin geyimli olarak denize atladıkları görülürdü.

İşte Gireson Denizciliği hiç bir kuvvet unarılmadığı, çeki düzen verilmediği halde bu kadar ileri bu kadar heyecanlı idi.

Hisseişayıa'nın İlk Temsilinden Bir Sahne

Hisseişayıa'yı Giresonda sahneye koyan Mehmedali Çamlıcanın etrafında

İstanbul'da beynelmilel Deniz yarışlarına bir bahriyeli Giresonlu genç (Sucu oğlu Mustafa) çıkarılır yağdan kıl çeker gibi kolaylıkla birincilik alır aylarca tebdil hava ile mükâfatlanır cebi para ile doldurulurdu.

Denizde ne oyunlar tatbik edilmezdi ki :

Denize baş üstü çok yükseklerden atlamak, Denize atlayorken havada dönmek, toptaşı atlamak (Denize yüksekden iki bacağını karnı hizasına kaldırıb tutarak ve havada denize sırt vuracak şekilde dönerek atlamak. Heciye vermek (Denize yüksekden atlayorken yapılan barışa göre 3,5 metre geriden gelecek birinin ayak üstü atlamak şartile rast getirebildiği yerine vurmağa müsaade etmek. Bu pek heyecanlı olur, Heciye veren genç heciye alanı yapmacıkdan atılmalar yaparak aldatmağa çalışır ve bir fırsatını getirir bir yerine vurdurmadan denize dalmanın yolunu araşdırırdı.

Kucağına taş alarak bir zaman denizin dibinde yürümek. Soluk gitmek (Denizin içine dalıb yüzerek ilerlemek) bunda 40 metre kadar, denizin altından gidebilenler vardı. Soluk kabiliyeti o kadar fazla olanlar vardı ki bunlar mübalağasız bir kaç dakka denizin içinde kalabiliyorlardı.

Hacıhüseyin yalısı tarafında ve sahilden 400-500 metre kadar açıkda üç taş denilen kayalık vardır. Bunun alt oyuklarında bavra (Yengeç) pek fazla olurdu. İşte bu kayaların dibine inerek beline bağladığı peştamalın içerisine bavra dolduranlar vardı.

Birde denizde basmaca oyunu oynanılırdı. Beş on genç denizde karşı karşıya yer alır bir birlerini denizin altına çekmeğe çalışırlardı. Bu müşkil oyun 15 dakka yarım saat devam eder nefesi kesilen, bunalanların yenildim demelerile sona ererbi.

Uzak mesafelere gitmek işi de (Denizde mukavemet yarışı) pek muvaffakiyetli idi. Hacıhüseyin tarafında yelkenliler limanında yatan çifte direklere, barkolara (Dört direkli yelkenli) gidilirdi ki bu mesafe gidiş geliş en az 5000 metre kadar tutardı. Kumyalı tarafında da iskelede yatan vapurlara gidenler pek çok olurdu.

Hacıhüseyin tarafında Böyükadaya gidip gelen yüzücüler de vardı (Kaymakam zade Mehmet beyin yeğeni Ahmet ağa) bu mesafe son sur'atla hareket olunmak şartiyle kayıkla gidiş geliş en az 3 saatlik olduğuna göre yanında hiç kayık olmadan gidib gelebilmek. . Bu gün en ileri sportmenlerin de kıramiyacağı bir rekordur.

Ş. Turgut

23 Nisan

23 NİSAN

Aman bu ne cıvıltı, bu ne güzel canlılık,
Kimler bu alayları seyreden kalabalık ?.
Ey dost, bil ki: Bayramı var bu gün, çocukların,
Çınlayışı ondandır şu penbe ufukların.
Deme ey dost, "Her bayram zâten çocuklar için,
Bu bayramın mânâsı hepsinden daha derin
Bu bayrama hayatın baharı oldu sebep,
Coşuyor varlığımız yurtta baştanbaşa hep.
Bu baharda yeşerdi E G E M E N L İ K fidanı,
Bu gün Türk ulusunun yeniden geldi canı.
Her dalında kabarmış katkat körpe tomurcuk;
Birer konca gül gibi bakın işte, her çocuk.
Yıktık işley olarak tahtını sultanların,
Ellerini taç ettik başımıza bunların.
Yoksulluk bilmesinler bu eller, bu avuçlar,
Düşürmesin onları engebeler, yokuşlar,
Kıskanmasın yurdumda bir çocuk diğerini,
Çünkü hepsi taşıyor Türklüğün cevherini.'
Ulusun da temeli onlar evet, besbelli.
23 Nisan oldu Cumhuriyet temeli.
Seyreden kimseler de yabancısı değiller,
Birbirinin parçası; öbürünü tümeyler,
Yürüdü evinsuyu hayatın, damarlara,
Her ne kadar sevinsek yeri koşa, haykıra,
Çocuğun anlasınlar diye büyüklüğünü
Yadigâr etti ona U L U S, en büyük günü.
Ey anneler, babalar, onların en büyük hak;
Hem bir evlat, hem de bir VATAN diye ona bakl
Konuşmak yasak idi bu yavrucaklar için;
Kanıyordu onların yarası için için.
Onlar için her şeyde öğrendik düşünmeyi ;
Seferber ettik bütün baştan başa ÜLKE yi
Onlar mâdem olacak YARIN için egemen
Ona bu M U T L U G Ü N Ü vermek idi geriken.
Bunlar, yarın Y U R T için ateşe saldıracak,
Bunlar, evet, T Ü R K Y E yi eserle dolduracak.
Ey çocuklar, sizdedir buyurma hakkı şimdi
Gözünüzde parlıyor hepimizin ümidi..
Ulus denen şeyin siz kendi varlığı sınız.
Yarın birer M U S T A F A K E M Â L olmalısınız,

Ş. Tunay

Halkevimizin Bir Aylık Görünüşü

Milli Şefimiz, sevgili Reisicumhurumuz'un milli istiklâlimizin temeli olan İnönü zaferlerinin 19 uncu yıl dönümünün kutlulanması ile başlayan Nisan ayı, evimiz için başlı başına bir çalışma kaynağı olmuştur.

Bu uğurlu günün verdiği hız ve sevinçle devam etmekte olan faaliyetimizin bu aya ait olanını kısaca anlatalım.

Büyük inönü Zaferinin yıl dönümü töreni

1/4/940 Nisanın birinci pazartesi günü evimiz, Şanlı bir kahramanlık destanının eşsiz hatırasını yaşadı:

Değerli Valimiz Bay Muhtar Akman ve parti idare heyeti reisimiz Bay İhsan Gürak ve bir çok güzide zevatla birlikte salonlarımızı dolduran kalabalık bir halk kitlesinin çoşkun tezahüratile devam eden merasime önce bandomuzun çaldığı İstiklal marşı ile başlandı. Bunu müteakip kürsüye gelen ilk tedrisat müfettişi kıymetli arkadaşımız Bay Salim Süha Göksan, milli mücadelemizin uzun bir tarihçesini yaptıktan sonra milli şefimizin kazanmış oldukları büyük İnönü zaferini heyecanlı ve kendine has edebi uslubile anlatarak milli hamasetimizi şahlandırdı. Bu büyük zaferi müteaip ebedi Şefimiz Atatürk'ün takdirle yürekten tebrik ettiği ve bu gün Türk erkânıharbiyesinin elinde tarihin en büyük ve şerefli vesikası olan :

" Bütün tarihi âlemde, sizin İnönü meydan muharebelerinde deruhde ettiğiniz vazife kadar ağır bir vazife deruhde etmiş kumandanlar enderdir... Milletimizin istiklal ve hayati, dahiyane idareniz altında şerefle vazifelerini gören kumanda ve silah arkadaşlarınızın kalb ve hamiyetine büyük emniyetle istinad ediyordu. Siz orada yalnız düşmanı değil, milletin makûs taliini de yendiniz.

İstila altındaki bedbaht topraklarımızla beraber bütün vatan, bugün müntehalarına kadar zaferinizi tes'id ediyor. Düşmanın hırsı istilası azim ve hamiyetinizin yalçın kayalarına başını çarparak hurdahaş oldu.

Namınızı, tarihin kitabei mefairine kaydeden ve bütün milleti hakkınızda ebedi minnet ve şükrane sevkeden büyük gaza ve zaferinizi tebrik ederken, üstünde oturduğumuz tepenin size binlerce düşman ölüleriyle dolu bir meydan-ı şeref seyrettirdiği kadar milletimiz ve kendiniz için şaşaayi itila ile dolu bir ufku istikbalede nazır ve hakim olduğunu söylemek isterim... "

Telgrafı okuduğu zaman, Valimiz salondakileri büyük Atatürk ün ebedi varlığını ayakta alkışlam aya davet etmiş bu hareket ayrı ve çoşkun bir tezahürata vesile olmuştur.

Kiymetli Halkevi Reisimiz Eşref Dizdar

Bay Salim Süha Göksan, Türk ordusunun birbirini müteakip kazanmış olduğu zaferleri özlü, etraflı bir şekilde ve tatlı uslublarile canlandırmış, sözleri alkışlar arasında nihayet bulmuştur.

Bundan sonra kürsüye gelen gençlerimizden Ahmet Tarık Gün-(Türk Destanı) adlı bir şiirini okumuştur. Son olarakta Cemal Bora kendi yazdığı (İnönü) adlı şiirini okumuştur. Her iki gencin bu günün büyüklüğünü anlatan şiirleri şiddetle alkışlanmıştır.

Bu kutlu merasim bandomuzun çaldığı milli marşlarla geç vakıtlara kadar devam etmiş ve evimiz hoparlöründen bütün şehre yayılmıştır.

Aile Toplantısı

Geçen aydan itibaren onbeş günde bir yapılmasına başlanan aile toplantısının ikincisi 7/4/940 gününde yapılmış ve bu toplantıya kalabalık bir aile kafilesi iştirak etmiştir.

Davetlilere bu münasebetle hazırlanan büfede ikramda bulunulmuş ve ar kolumuzun çalmakta olduğu dans havalarının tatlı ahengile geç vakıtlara kadar dansedilmiş, milli müzik parçaları dinlenerek eğlenilmiştir.

Evimizin yapmakta olduğu bu toplantılar gittikce rağbet ka-

zanmakta ve günü sabırsızlıkla beklenmektedir.

Temsil Kolunun Rize ve Trabzon seyahatı

Yüksek partimizin tensip ve emirlerile evimizin temsil şubesi 10 Nisan 940 tarihinde başlayarak 19 Nisan 940 tarihine kadar dokuz gün devam eden bir seyahat yapmış ve Rize ile Trabzon kardeş halkevlerini ziyaretle bu evlerde (yalnız bir kelime) ile (Hissei şayia) adlı Piyesleri muvaffakiyetle temsil etmişlerdir.

Bu turneye kıymetli halkevi reisimiz bay Eşref Dizdarın başkanlığı ile on üçü temsil kolumuzdan, altısıda ar kolumuzdan olmak üzere yirmi arkadaş iştirak etmiştir.

Bu temasların gerek Rize ve gerek Trabzondaki iyi akislerini, mahalli gazeteler neşriyatını gelecek sayımızda aynen neşredeceğiz.

Temsil kolumuz bu muvaffakiyetin verdiği sevgi ile Sayın Giresun halkına da sahne zevkini yaşatmak için (Tırtıllar) operasını temsile hazırlanmaktadırlar.

23 Nisan Bayramı Kutlama töreni

23 Nisan milli hakimiyet ve çocuk bayramı münasebetiyle salı günü akşamı halkevimiz salonlarında bu mutlu gün için büyük bir tören yapılmıştır.

Merasime şehir bandosunun çaldığı istiklal marşı ile başlanmış ve Yeşil Giresun ilk okulu öğretmenlerinden bay H. Aydos'un kıymetli bir nutku ile bu kutlu günün tarihçesi anlatılmış, çocuklarımızın değer ve kıymetleri tebarüz ettirilmiştir.

Bundan sonra gençlerimizden Ahmet Tarık tarafından (çocuk) adlı şiir okunmuş, daha sonra Cemal Bora (Çocuk ve 23 Nisan) adlı kendi şiirini okumuştur.

Merasimde çok kalabalık bir dinleyici bulunmakta idi.

Şehrin hoparlör tesisati ile bu merasimde her tarafta dinletilmiştir. Nutuk ve şiirlerden sonra şehir bandomuz tarafından muhtelif parçalar çalınmış ve bu suretle geç vakitlere kadar devam edilen şenliğe alkışlar arasında nihayet verilmiştir.

Bu kutlu gün münasebetiyle halkımızın candan bağlılığının ifadesi olarak büyüklerimize telgrafla bildirilmiştir.

Sosyal yardım kolu fakir mektep cocuklarına dağıtılmak üzere ilk okullara 75 şer defter kalem vermiştir.

Çocuk Kitabları sergisi

23 Nisanda evimiz neşriyat kolu, bir çocuk kitabları sergisi tanzim edilerek o gündenberi ziyaretcilerine ve okuyucularına açık

bulundurmaktadır. Sergide teşhir edilen kitap nevileri :

1 — Çocuk esirgeme kurumunun neşriyatı

2 — Maarif umumiye kütüphanesinin ecnebi çocuk kültür eserleri tercemesi

3 — Milli Çocuk masalları

4 — Çocuk şiir kitapları

5 —Çocuk mecmuaları

Ve çocukları alâkadar eden karışık eserler. . Bu serginin umulmadık bir şekilde ve şehrimizde ilk defa yapılışı ile kazandığı rağbet tetkike değer mahiyettedir. 1000 den fazla ziyaretcinin ve çocuk velilerinin edindikleri açık fikirler : Demek ki çocuklar için yalnız okul kitapları değil her biri başka başka fikirler aşlayan ve çocuğun okuma hevesini yükselten diğer kültür eserlerin okuması da bir ihtiyaçmış. Ve demek oluyor ki bu ihtiyacı karşılayacak eserler de yok değilmiş. İşte bu yerinde ve zamanında yapılan sergi bize bir hakikatı daha öğretmiş oldu.

Neşriyat kolumuzu sergide astığı Afişlerde (Çocuğa en iyi hediye kitapdır) , (İstediğiniz kitabı bize bildiriniz size getirtelim), (Bol bol okoyun, okutun) gibi yardımcı öğütlerde bu kolun çalışmaları arasına alınınca ve elimizde bulunan Aksuyu da tanzim ve tabettirmiş olmakla arkadaşlarımızın çalışmalarındaki gösterdikleri hızın takdirini evimiz dışından sık sık ve takdirle duymaktayız.

Köycülük kolunun faaliyeti

Ay içinde köycülük kolu yeni idare heyeti intihabı seçimini yapmış ve çalışmalarına başlamıştır.

Ar kolu

Her akşam muntazaman müzik derslerine devam etmiş ve şehir bandosunun tertip etmekte otduğu konsere iştirak etmek üzere hazırlanmakta bulunulmuştur. Cumartesi günleri öğleden sonra evimiz hoparlöründe muhtelif parçalar çalmak suretile haftalık proğramlarını devam ettirmişlerdir.

Kütüphane

Bu ay içinde kütüphaneye (500) okuyucu gelmiş ve istedikleri kitaplar verilerek istifadelerine bırakılmıştır. Kütüphanemiz yeni getirilen bir çok eserlerle günden güne zenginleşmektedir. Halkımız tarafından hediye edilen eserlerde bu zenginliğin kıymetini artırmaktadır.

TİYATRO

JULYET İLE ROMEO

„ Manzum Trajedi „

YAZAN : Şekspiyr

Nazma Çeviren : SAFFET TUNAY

PROLOG

Mevzu, bir aşk faciasıdır . Kahramanı Jülyet, İtalyanın (Veron) şehrinde bir birine düşman iki seçkin aileden (KAPULETLER) in kızıdır. Montegülerden ROMEO yu sever. İşin tatlılıkla bitmiyeceğini bildikleri için gizlice evlenirler. Fakat aile kini devam ettiğinden Romeo kendini zehirler kız da sevgilisinin hançerile kendini öldürür .

1576 ya kadar İngilterede tiyatro, orta oyunculuğu şeklindeydi. Bu tarihten sonra kumpanyalar kurulmağa başladı ve bu sanat, mesleki, "tiyatro" adını aldı. Şekispiyir de bu tarihten (10) yıl sonra (20) yaşında bir genç olarak sahne hayatına girdi, doğum yurdu olan Startfort kasabasından küserek Londraya kaçmıştı. Tahsili basitti. Kendinden sekiz yaş büyük bir köylü kızıyle evli bulunuyordu. Öğrenim hayatını devam ettiremezdi. Geçim darlığındaydı. Girdiği kumpanya da piyes tahsisçiliğiyle beş altı sene çalıştıktan sonra kendi de piyes yazmaya heves duydu. Onun şöhretini yapan ilk iki eseridir ki, biri (Bir yaz gecesinin Rüyası) ikincisi "Romeo- Jölyet „tir birincisinde Yunan klasik eserlerinden (Ero ile Leander,)dan ve Romalı (Ovit) in (PİRAMUS TİZBE) sinden, ikincisini de 1535 de İtalyada yetişmiş (Masacyu Salerm) in " Lüviçi Döporta„ nın Ciyoletta adındaki eserinden ve İngiliz şairi (Artor Barokke) den ruh ve ilham alarak yazmıştır . Vak'anın 1303 de Verona şehrinde ayniyle geçmiş olduğunu Lort Bayron, İtalyadan yazdığı bir mektübuyle Şekspiyre haber veriyor . Eser altı yılda yazılmışdır. Dünya edebiyatında bu piyes lirik eserlerin en başında gelir .

Şekspiyrin kaleminde insan tipleri o kadar hayattan alınmadır ki onda insanı. meziyyet ve kusurlarile olduğu gibi görürüz .

BİRİNCİ PERDE

BİRİNCİ MECLİS

(Samson ve Greguvar kalkan ve kılınç ve pusat içersinde kapolet hanedanı evinin kapusundan çıkarlar, konuşurlar.)

Samson - Greguvar

Samson -

Sür git bu böyle olmaz, artık katlanılamaz.

Greguvar -

Sabırla ün alırdık katlanabilsek biraz .

Samson -

Demem şu, kızdırdılar; kılınca dayandı iş

Greguvar -

Kahır çekmiyecek olan kılınç çekmeliymiş

Samson -

Yamandır akıbeti bana gazep verenin

Greguvar -

Hani dostum sen kolay kolay öfkelenmezdin?

Samson -

Montegü köpekleri ürüyüp kızdırıyor
Karşılaşmıyor mıyım; kan beynine vuruyor.
Bekliyeceğim ki önünde şu duvarın,
Geçsin montegülerden bir erkek veya kadın

Greguvar -

Demek: Korkağın birisin; pusu korkaklar için
Ne dir yiğitsen eğer duvar dibinde işin?..

Samson -

Kadın işidir evet pusu kurmak, fent düzmek,
Duvara yaslanmayıp ortaya çıkmak gerek.

Greguvar -

Bizim payımız döğüş; onların hiddet, çalım.
Başka nedir kârımız? Dövüşüp vuruşalım.

Samson -

Kadınlara gösteriş yapan erkek değilim ;
Montegülerden erkek varsa çıksın görelim

Greguvar -

Al sana iki erkek montegülerden işte?
Çek kılıncı haklıysan atıp böbürlenişte.

Samson -

Sıyırdım kılıncımı hele sen atıl öne .

Greguvar -

Daha çabuk kaçmaya doğru, güzel bahane

Samson -

Korkma arslanım, korkma, atıl ; burda ben varım

Greguvar -

Hah Hah.. Hahay. Ben değil; sensin korkak sanırım .

Samson -

Haklı biz çıkmak için bırak onlar çatsınlar

Greguvar -

Yanımızdan geçerken ben kaşlarımı çatar,
Şöyle bir ters bakarım; varsa onlarda niyet
Kavga için bahane olacaktır bu elbet.

Samson -

Yok, yok: ona hacet yok: burdan geçecekler ya
Parmağımı ısırırım; aldırmaz bu alaya ,
Yürüyüp geçerlerse şerefleri çiğnenir.

Abraham -

Ne o eller ağızda? Buna hakaret denir.

Samson -

Evet desem suçlu biz çıkar mıyız acaba?.

Greguvar -

Hayır, ne münasebet?

Samson -

Yok senyor yok... Ağzıma koydum sade parmağmı

Greguvar -

Bir kavga koparmak mı
Maksadınız ne sizin ?

Abraham -

Hayır ne münasebet.

Samson -

Yok eğer biz hazırız döğüşe varsa niyet
Sizinkinden üstündür bizim efendimiz de
Onun şerefi için döğüşebiliriz de .'

Abraham -

Peki öyle olsun

Samson -

Evet anladığın gibi

Greguvar -

İşte bizimkilerden biri, çıkabilir mi?
İçinizden bir erkek: bizden üstün olmanın
İddiasını sürerek, kıyası bir kavganın
İçersine atılsın hele çıksın bakalım

Samson -

Nedir efendimize hepinizde o çalım

Abraham -

Ataklığa yok luzum Çık ortaya erkeksen!

Samson -

Kendini kolla, bakayım, hücuma geçince ben
Döğüş arslanlar gibi. görelim Greguvar .

(Evvelkiler - benolyo - tibalet -)

Benolyo -

Neoluyorsunuz bre dağılın, budalalar !

Tibalet -

Benolyo, demek uşaklarla döğüşüyorsun?
Fakat bil ki ölümün önüne düşüyorsun .
Elinde yalın kılınç, dilinde barış lafı ,
İğrenç geldi bu sözden, körükler ihtilâfı .

Benolyo -

Değil döğüşmek, aralarını bulma ksadım
Ya bırak git işine ya gel bana et yardım

Tibalet -

Dırlanma, geç karşıma, hemen kılıncını çek
Montegüler adıyle senin gibi bir ödek
Zebani görmüş gibi iğrendiriyor beni
Göreceksin hamlemi kolla şimdi kendini

Zaptiyeler -

Vurun topuz, mızrakla vurunuz balta, süngü
Kahrolsun kapuletler hey kahrolsun monteğü

— Sonu var —

Yazı işleri Müdürü
AVUKAT
İHSAN GÜRAK

Basıldığı Yer
IŞIK MATBAASI — Gireson

Mecmuaya ait bütün müracaatlar ve muhabereler Dil, Tarih, Edebiyat komitasından SALİM SÜHA GÖKSAN'la yapılmalıdır

Fiyatı : 10 Kş

SAYI :
21-5

AKSU

GİRESUN
HALKEVİ

Bu Sayıda

(IŞIK) Matbaası.
Giresun